

Ikääntyneiden hyvinvointiraportti vuosilta 2024–2025

Sisällysluettelo

1 Johdanto	3
2 Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen	4
2.1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen	4
Tavoite 2.1.1. Kaupungin oma vapaaehtoistoiminta on aktiivista	4
Tavoite 2.1.2. Tarjolla on monipuolisia vapaa-ajanpalveluita ja mahdollisuuksia sosiaaliseen.....	5
kanssakäymiseen	5
Tavoite 2.1.3. Mahdollisuus osallistua palveluiden kehittämiseen ja saada riittävästi tietoa.....	8
Tavoite 2.1.4. Osallisuusohjelman valmistaminen	11
2.2 Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö.....	13
Tavoite 2.2.1. Sujuvan ja turvallisen liikkumisen edistäminen, kävelyn ja pyöräilyn lisääminen	13
Tavoite 2.2.2. Viihtyisän ja hyvinvointia lisäävän kaupunkiympäristön kehittäminen	14
Tavoite 2.2.3. Ikääntyneillä on monimuotoisia asumismahdollisuuksia	16
2.3.Terveellisten elin- ja elämäntapojen edistäminen.....	17
Tavoite 2.3.1. Yksinäisyyden ehkäisy ja toimintakyvyn ylläpitäminen.....	17

1 Johdanto

Kaupunginvaltuusto on kesäkuussa 2024 (10.6.2024 § 47) hyväksynyt Salon Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman päivityksen vuosille 2024–2025 ja päättänyt, että uudella suunnitelmalla korvataan aiempi vanhuspalveluiden Ikäystävällinen Salo – kehittämisohjelma, jonka sisällöt olivat vuoden 2023 hyvinvointialueuudistuksessa siirtyneet valtaosin hyvinvointialueen toteuttamisvastuulle. Kaupungin suunnitelmaan jätettiin kaupungin vastuulla olevat asiat.

Vuosien 2021–2025 laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty valtuustokauden päätyttyä toukokuussa 2025. Kertomuksessa on todettu, että ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman toteutuminen raportoidaan erikseen vuoden 2026 alkupuolella.

Suunnitelma on luettavissa kaupungin verkkosivuilla pääotsikon hyvinvointi ja osallisuus ja siellä Ikääntyneiden palvelut -otsikon alla. Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman sisältöjä on poimittu myös kaupungin vuosien 2022–2025 hyvinvointisuunnitelmasta ja niiden toteutumista on siis jo osittain raportoitu laajassa hyvinvointikertomuksessa.

Valtuustokauden 2025–2029 osalta hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2030 kattaa myös ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman eikä erillistä raportointia enää jatkossa tarvita. Hyvinvointialue raportoi omalta osaltaan omien suunnitelmiensa ja mahdollisen kuntayhteistyön toteutumisesta.

Lain mukaan kuntien hyvinvointisuunnitelmissa tulee olla toimenpiteitä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi ja näiden toteutumista raportoidaan tässä raportissa.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelman painopistealueet ovat olleet kuin kaupungin v. 2022–2025 hyvinvointisuunnitelmassa eli:

1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen
2. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö
3. Terveellisten elin- ja elämäntapojen edistäminen

Myös Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) suunnitelmassa Ikääntyneen väestön tukemiseksi vuosille 2023–2025 on useita yhtymäkohtia kaupungin suunnitelman kanssa, erityisesti kolmen ensimmäisen tavoitteen osalta.

Suunnitelman viisi keskeistä tavoitetta ovat:

- 1) Tuemme mielen hyvinvointia ja edistämme osallisuutta
- 2) Edistämme fyysistä kuntoa ja tuemme terveellisten elintapojen käyttöönottoa
- 3) Kehitämme ikäasumisen vaihtoehtoja ja turvallisuutta
- 4) Suunnittelemme asiakaslähtöiset palvelukokonaisuudet ja sujuvat palveluketjut
- 5) Strategiset tavoitteet vuosille 2023–2025

Salon on ollut mukana myös Voimaa vanhuuteen ohjelmatyössä vuosina 2023–2025 yhdessä alueen kuntien ja Varhan kanssa. Voimaa vanhuuteen -ohjelma edistää vielä kotona itsenäisesti pärjäävien, toimintakyvyltään heikentyneiden ikääntyneiden liikkumiskykyä, osallisuutta ja itsenäistä selviytymistä terveysliikunnan avulla.

Ikääntyneiden vuosien 2024-2025 hyvinvointiraportti on käsitelty kaupungin vanhusneuvostossa 10.2.2026 sekä sisäisessä hyvinvoinnin edistämisen työryhmässä 12.2.2026.

Kaupungille vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueuudistuksen jälkeen jääneet ikääntyneiden hyvinvointia edistävät palvelut on kuvattu tarkemmin suunnitelman sivuilla 6-12 ja niihin ovat lukeutuneet ikäkeskustoiminta, kansalaisopisto, liikuntapalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut, ruokapalvelut, joukkoliikenne ja palveluliikenne, asumispalvelut ikääntyneille, infrapalvelut, yhdistysten toiminnan tuki ja saavutettava viestintä. Lisäksi Varhan palveluna on kuvattu Varhan palveluohjaus, jota on tarjolla esim. kaupungintalolla sekä puhelimitse.

2 Hyvinvointisuunnitelman toteutuminen

2.1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen

Tavoite 2.1.1. Kaupungin oma vapaaehtoistoiminta on aktiivista

Toimenpide: Vapaaehtoistyön määrän ja vapaaehtoisina ja vertaisohjaajina toimivien ikääntyneiden määrän lisääminen kaupungin järjestämissä palveluissa. Vapaaehtoistyöntekijät ja vertaisohjaajat saavat koulutusta ja kaupungin tukea tehtävissään.

Mittari: Muutos vapaaehtoistyöntekijöiden ja vertaisohjaajien määrässä vuoden 2023 ja vuoden 2025 lopussa. Pidettyjen koulutusten ja vapaaehtoistyöntekijöille järjestettyjen yhteistilaisuuksien lukumäärä. Vertaisohjaajien vetämien ikääntyneille suunnattujen ryhmien määrä ja ryhmiin osallistuneiden määrä.

Vastuutaho: Liikuntapalvelut ja yhteisöpalvelut

Toteuma:

Ikäkeskus Majakan toiminnassa on ollut vuosina 2024-2025 mukana reilut kymmenen aktiivista vapaaehtoista, jotka ovat olleet mukana mm. ohjelmallisten iltapäivien järjestämisessä sekä eri kerhojen yhteyshenkilöinä. Vapaaehtoisten ja kerhojen määrä on hieman kasvanut vuodesta 2023. Toiminnanohjaajan määräaikainen työ on päättynyt v. 2025 lopussa. Koulutuksia Majakan vapaaehtoisille ei ole järjestetty. Erilaisia yhteistilaisuuksia on järjestetty itse sekä yhteistyössä järjestöjen kanssa n. 5 krt vuodessa. Vapaaehtoiset ovat osallistuneet aktiivisesti myös Majakan kaikille ikääntyneille avoimeen ohjelmaan.

Varsinaisia vertaisohjaajia ei Majakan toiminnassa ole ollut, mutta vapaaehtoistoimijat ovat mahdollistaneet käsityöryhmän, äijäryhmän, runoryhmän, peliryhmän ja ohjelmallisten iltapäivien toteuttamisen. Vuonna 2024 osallistujia näissä ryhmissä on ollut 1529 ja vuonna 2025 yhteensä 1219.

Liikuntapalveluiden järjestämässä vertaisohjatuissa Pirteyttä Päiviin (PP) liikuntaryhmissä ohjaajien määrässä on tapahtunut hyvin vähän muutosta siihen nähden, että kyse on ikääntyneistä ohjaajista. Uusien vertaisohjaajien löytäminen on haaste. Vuoden 2024 alussa vertaisohjaajia oli 18 ja vuoden 2025 lopussa 17. PP -ohjaajista kolme lopetti vuoden 2025 aikana ja kaksi uutta aloitti. Vuonna 2024 käyntikertoja kirjattiin 5535 ja vuonna 2025

käyntikertojen määrä oli 5027. Kevätkaudella 2025 ryhmien määrä oli pienempi, mikä osaltaan selittää laskun osallistujamäärässä.

Kulttuuriluotsit

Salon kulttuuriluotsitoiminta alkoi koulutuksella syksyllä 2024. Koulutuksessa oli mukana 18 henkilöä, joista 11 eläkeikäisiä. Koulutus koostui neljästä kerrasta ja se järjestettiin yhteistyössä kansalaisopiston kanssa. Yksi luotsi jäi toiminnasta pois keväällä 2025 ja yksi uusi tuli mukaan haastattelun ja perehdytyksen kautta syksyllä 2025, eli aktiivisia luotseja on nyt 18.

Varsinainen luotsitoiminta käynnistyi alkuvuodesta 2025. Luotsit olivat aktiivisesti esillä erilaisissa tapahtumissa Salon alueella ja kohtasivat paljon eri-ikäisiä salolaisia. Näin alkanutta toimintaa tehtiin tutuksi ja samalla mahdollistui kulttuuriluotsien tutuksi tuleminen kohtaamisten myötä.

Ensimmäisen vuoden aikana luotsit olivat liikkeellä keikoilla ja tapahtumissa 78 kertaa (1–9 luotsia/ kerta), joista 21 oli selkeästi ikäihmisten tapahtumia. Luotsien itse järjestämiä kulttuuriyöpajoja tms. oli viisi. Luotsien omia suunnittelutapaamisia, tutustumiskäyntejä ja virkistystapahtumia oli yhteensä 11.

Kuva 1. Satu Pasio kertoo kulttuuriluotsitoiminnasta Ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivän osallistujille Halikossa lokakuussa 2024

Tavoite 2.1.2. Tarjolla on monipuolisia vapaa-ajanpalveluita ja mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen

Toimenpide 1. Aktiivinen tiedottaminen ikääntyneille tarjolla olevista palveluista (kaupunkitiedote, palveluiden omat julkaisut ja esitteet, verkkosivut ja sosiaalinen media, henkilökohtaiset kohtaamiset, messut ym.)

Toimenpide 2. Ikääntyneille soveltuvan ohjatun toiminnan järjestäminen ympäri kaupunkia sekä hyödyntämällä sähköisiä palveluja (esim. etä- ja verkkokurssit), Ikäkeskustoiminnan vakiinnuttaminen Halikon Majakassa ja toimintamallin luominen muiden alueiden osalta.

Toimenpide 3. Luodaan kulttuuriosallistamisen vertaistukitoiminnalle eli Kulttuuriluotsi-toiminnalle Saloon sopiva toimintamalli

Mittari: ryhmien / tilaisuuksien määrä eri puolilla Saloa palveluittain ja toimintaan osallistuneiden ikääntyneiden/eläkeläisten määrät

Vastuutaho: Liikuntapalvelut, kansalaisopisto, yhteisöpalvelut, kulttuuripalvelut

Toteuma:

Toimenpide 1.

Ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivistä ja Ikäkeskus Majakan toiminnasta on tiedotettu kaupungin verkkosivuilla, kaupunkitiedotteissa, kaupungin sosiaalisen median kanavilla ja tarvittaessa lehti-ilmoituksin. Vanhusneuvoston järjestämistä tilaisuuksista on tiedotettu lehdissä ja kaupungin verkkosivuilla.

Ikääntyneille ja muille kuntalaisille on tiedotettu liikuntapalveluista laajasti eri viestintäkanavien kautta. Kurssi- ja palvelutiedot ovat olleet saatavilla verkkosivuilla (www.salo.fi/liikunta), sosiaalisesta mediasta, uutiskirjeistä, kaupunkitiedotteista, erillisistä tiedotteista, Salo vapaalla -julkaisusta, kesäoppaasta, Info-TV-näytöiltä sekä erilaisista tapahtumista. Tiedottaminen on sisältänyt sekä pitkäjänteistä että lyhyen aikavälin viestintää. Kurssit on julkaistu Salo vapaalla -julkaisussa ennen ilmoittautumisen alkamista. Lyhyen aikavälin viestinnässä painotettiin ajankohtaisia tapahtumia sekä esimerkiksi alkavia kursseja.

Toimenpide 2.

Suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet risteävät osin keskenään. Tästä syystä liikuntapalvelujen järjestämä toiminta on raportoitu kappaleessa 2.3.1. ja myös ikäkeskustoiminnan osalta toteuma on kuvattu samassa kappaleessa.

Kansalaisopisto

Ikääntyneet ovat hyvin aktiivisia osallistujia kansalaisopiston toiminnassa. Tilastoinnissa erotellaan osallistujat viiden ikävuoden välein 65 vuodesta ylöspäin ja yli 80-vuotiaat lasketaan kaikki yhteen. Vuodesta 2024 vuoteen 2025 on ikääntyneimpien osuus vain kasvanut ja myös yli 65-vuotiaiden osuus on noussut. Kun mukaan lasketaan myös muut eläkeläiset, nousevat luvut 1500 osallistujaan (netto).

Ikäryhmä	2024	2025
65–69	528	518
70–74	428	425
75–79	261	271
80–	147	176
Yhteensä	1364	1390

Taulukko 1. Salon kansalaisopiston netto-opiskelijamäärät ikäryhmittäin vuosina 2024 ja 2025

Kuva 2. Kansalaisopiston kuvataiteen oppijoita dreijaamassa savitöitä

Yli 65-vuotiaille sopivia kursseja oli tarjolla vuonna 2024 yhteensä 557 kpl ja vuonna 2025 yhteensä 555 kpl.

Vuosi	Tarjolla olleet yli 65-vuotiaille sopivat kurssit
2024	557
2025	555

Taulukko 2. Kansalaisopiston kurssitarjonta vuosina 2024 ja 2025.

Yli 65-vuotiaille sopivia kursseja on ollut tarjolla Salon keskusta-alueella vuonna 2024 390 kpl ja vuonna 2025 409 kpl. Keskustan ulkopuolella, Salon kylillä, on ollut v. 2024 tarjolla 167 kurssia ja v. 2025 146 kurssia. Taulukossa on esitetty kurssien maantieteellinen sijoittuminen ja määrät alueittain.

Vuosi	Kuusjoki	Pertteli	Kiikala	Suomus-järvi	Muurla	Kisko	Perniö	Särki-salo	Halikko	Salo
2024	7	19	2	16	6	13	50	3	51	390
2025	7	17	2	15	7	15	35	3	45	409

Taulukko 3. Kansalaisopiston yli 65 -vuotiaille sopiva kurssitarjonta alueittain vuosina 2024-2025.

Ikäkeskus Majakan toiminnanohjaaja on vertaisohjatun toiminnan lisäksi järjestänyt retkiä mm. elokuviin ja muihin kohteisiin. Vuosina 2024–2025 osallistujia näissä on ollut yhteensä 507.

Kirjasto

Kirjaston kotipalvelu on tarkoitettu niille asiakkaille, jotka eivät korkean iän, liikuntavamman, pitkäaikaisen sairauden tai muun syyn vuoksi voi itse asioida kirjastossa. Kirjaston kotipalvelu hoitaa kirjojen ja muun aineiston toimittamisen kotiin ja takaisin kirjastoon. Kotipalvelun asiakkaat asuvat joko omassa kodissaan tai palvelutaloissa. Kirjakassit toimitetaan asiakkaan kanssa sovittuina aikoina. Asiakkaille toimitetaan tarvittaessa selkokielisiä ja isotekstisiä kirjoja. Kirjaston asiakkaille on tarjolla myös Celia-palvelua. Celia on saavutettavuuden ja julkaisemisen asiantuntijakeskus, joka tuottaa äänikirjoja lukemisesteisille. Celian kirjoja voivat käyttää kaikki, joille tavallisen kirjan lukeminen on sairauden, vamman tai vastaavan syyn vuoksi vaikeaa. Kirjastosta voi lainata Celian äänikirjoja CD-levyinä. Celian verkkopalveluista asiakas voi ladata kuunneltavaa puhelimeensa.

Toimenpide 3.

Ensimmäisen toimintavuoden 2025 aikana on tehty kulttuuriluotsitoimintaa tutuksi ja kokeiltu erilaisia toiminnan muotoja. Ihmisten suora kohtaaminen tapahtumissa madaltaa kynnystä luotsien kohtaamiseen jatkossakin. Jaettu tieto toiminnasta on tavoittanut jo suuren määrän salolaisia. Perinteinen kulttuuriluotsaus, jossa tilataan luotsi kaveriksi kulttuuritapahtumaan, on haaste ja toiminnasta hyötävien asiakkaiden tavoittaminen on vaikeaa. Tähän pyritään löytämään ratkaisuja yhteistyössä järjestöjen, yhdistysten ja Varhan ikääntyneiden palveluiden kanssa.

Luotsitoiminta on vakiintunut jo kirjastoon sekä taidemuseoon. Kirjastossa luotseilla on kaikille avoin lukupiiri sekä luotsipäivystys kerran kuukaudessa. Taidemuseo Veturitallin maksuttomissa Museoperjantaissa luotseilla on myös oma päivystys.

Lisäksi olemme olleet tapahtumissa mukana, toteuttaneet matalan kynnyksen työpajoja ja vierailleet hoivakodeissa. Luotseja on kutsuttu teatteriin ja konserttiin luotsattavien kanssa. Luotsit ovat olleet jakamassa kirjaston organisoiman joulukorttikeräyksen kortteja ikäihmisille hoivakoteihin. Olemme huolehtineet siitä, että tieto luotsitoiminnasta tavoittaa myös keskusta-alueen ulkopuolella asuvia henkilöitä.

Salon toimintamalli muotoutuu edelleen kokemusten, palautteiden sekä myös tulevien ideoiden myötä.

Tavoite 2.1.3. Mahdollisuus osallistua palveluiden kehittämiseen ja saada riittävästi tietoa

Toimenpide 4. Pyritään parantamaan kaupungin palveluiden saavutettavuutta eri tavoin, mahdollistetaan osallistuminen esim. kyselyihin ja palautteen antoon myös ilman verkkoyhteyksiä. Huomioidaan kaupungin painetuissa materiaaleissa luettavuus ja selkeys. Tehdään monikanavaista viestintää ja viestintää ikääntyneille suunnataan heidän käyttämiinsä kanaviin.

Kannustetaan ikääntyneitä olemaan yhteydessä vanhusneuvoston jäseniin asioista, joita he haluavat tuotavan esille ja kehitettävän.

Järjestetään tilaisuuksia, joihin ikääntyneet ja yhdistysten edustajat voivat maksutta osallistua ja saada tietoa kaupungin palveluista ja suunnitelluista muutoksista / kehittämistoimista.

Mittari: Saadut asiakaspalautteet, ikääntyneille järjestettyjen tilaisuuksien lukumäärä palveluittain, ikääntyneiden tyytyväisyys kaupungin viestintään, jota kartoitetaan asukaskyselyllä v. 2024

Vastuutaho: Eri palvelut, viestintäpäällikkö, vanhusneuvosto

Toteuma:

Viestintä

Kuntaliiton vuonna 2024 toteuttamasta Arttu-kuntalaiskyselystä ei ollut saatavissa vastausten jaottelua ikäryhmittäin. Salossa vastaajien lukumäärä oli 427. Kysely lähetettiin 1 200 kuntalaiselle eli vastausprosentti oli 35,6.

Kyselyn mukaan salolaisten tärkein kanava, josta he seuraavat kunnan toimintaa ja päätöksentekoa, oli paikallinen sanoma- tai ilmaisjakelulehti. Toisena oli kunnan oma tiedotuslehti ja kolmantena radio ja TV. Asteikolla 1–4 (1 ei koskaan, 4 usein) 83 % vastaajista ilmoitti seuraavansa paikallisia lehtiä silloin tällöin tai usein. Vastaava luku kunnan tiedotuslehden kohdalla oli 72 % ja radio ja TV:n osalta 68 %. Erityisesti kunnan oman tiedotuslehden kohdalla Salon luku oli selkeästi muita tutkimuskuntia korkeampi (muut 50001–100000 asukkaan tutkimuskunnat 62 %, kaikki tutkimuskunnat 60 %).

Kysymykseen kuinka tyytyväisiä ollaan kunnan omiin viestintäkanaviin asteikolla 1–5 (1 erittäin tyytymätön, 5 erittäin tyytyväinen) vastattiin seuraavasti:

- 61 % vastaajista oli tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen kunnan omaan tiedotuslehteen (muut 50001–100000 asukkaan tutkimuskunnat 45 %, kaikki tutkimuskunnat 44 %).
- 49 % vastaajista oli tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen kunnan verkkosivuihin (40 %, 44 %).
- 43 % vastaajista oli tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen sosiaalisen median kanaviin (39 %, 40 %).

Salon tulos kunnan oman tiedotuslehden osalta on selkeästi muita tutkimuskuntia parempi. Myös kunnan verkkosivuihin ja sosiaalisen median kanaviin oltiin tyytyväisempiä kuin muissa tutkimuskunnissa.

Vanhusneuvosto

Vanhusneuvoston toimintaa on esitelty mm. Seniorimessuilla ja Omaishoitomessuilla sekä Ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivissä. Neuvoston yhteystiedot ovat olleet kaupungin verkkosivuilla. Yhteydenottoja neuvostoon on ollut jonkin verran, mutta saisi olla enemmänkin. Neuvosto on järjestänyt kaupungintalolla avoimet tilaisuudet sekä ikääntyneille kuntalaisille että yhdistystoimijoille, jotka järjestävät ikääntyneille säännöllistä toimintaa. Tilaisuudet ovat olleet suosittuja ja niitä jatketaan alkaneella valtuustokaudella.

Kaupungin, seurakunnan ja järjestöjen muodostama Välittämisen verkosto on järjestänyt hyvinvointialueuudistuksen jälkeen keväästä 2023 alkaen Hyvinvointi-iltapäiviä ikääntyneille eri puolilla kaupunkia ja niissä on ollut puhujia eri teemoissa, kuten esim. mielen hyvinvointi, ravitsemus, liikunta, kulttuuriluotsitoiminta, aivoterveys ja edunvalvonta. Luento-osuuden lisäksi on verkoston toimijat ovat esitelleet palvelujaan ja tilaisuuksissa on liikuttu, kahviteltu ja keskusteltu yhdessä ja pidetty maksutonta arvontaa. Vuosina 2024–2025 iltapäivät on järjestetty alla olevan taulukon mukaisesti.

Kuva 3. Salon näkövammaiset ry:n Päivi Vigg ja Tarja Miikkulainen kertovat näön heikkenemiseen varautumisesta ikääntyneille Vartsalan hyvinvointi-iltapäivässä maaliskuussa 2025

Kaupungin osalta toteutuksissa ovat olleet mukana yhteisöpalvelut, liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut ja kansalaisopisto. Tilaisuuksista saatu palaute on ollut myönteistä.

6.3.2024	Salon keskusta	250
12.3.2024	Suomusjärvi	39
13.3.2024	Kuusjoki	55
22.10.2024	Kisko	29
24.10.2024	Halikko kk	48
31.10.2024	Pertteli	45
18.3.2025	Särkisalo	36
19.3.2025	Vartsala	26
24.3.2025	Salon keskusta	140
20.10.2025	Perniö	40
22.10.2025	Halikko as.	31
1.10.2025	Suomusjärvi	17
Yhteensä		756

Taulukko 4. Ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivien ajankohdat, paikat ja osallistujamäärät vuosina 2024-2025

Kansalaisopisto

Kansalaisopisto on ollut mukana Hyvinvointi-iltapäivissä liikuntateemalla sekä digitukea antamassa. Kansalaisopisto on järjestänyt ikääntyneille konsertteja Iloansalossa. Opiston juhluvuoden tapahtumana pidettiin isovanhempien ja lasten Töppöstanssit Perniön koululla ystävänpäivänä. Osallistujilta on tullut kiitosta tilaisuuksista.

Ikäkeskus Majakka

Ikäkeskus Majakan toiminnassa vertaisohjattuja tilaisuuksia ja toiminnanohjaajan järjestämiä tilaisuuksia ikääntyneille on vuoden 2025 aikana järjestetty yhteensä 108 kpl ja osallistujia näissä on ollut yhteensä 1274. Lisäksi eri yhdistykset ovat järjestäneet Majakassa omia tilaisuuksiaan enimmäkseen ikääntyneille.

Kirjasto

Kirjastoissa järjestetyt tapahtumat ovat lähtökohtaisesti tarkoitettuja kaikenikäisille. Lähinnä Novellikoukku-illoissa osallistujat ovat toki olleet varttuneempia, mutta sitäkin aktiivisempia. Muuten osallistujat ovat olleet kattava läpileikkaus eri-ikäisiä kuntalaisia. Ikä ei ole osallistujien suhteen ollut erottava tekijä.

Kulttuuripalvelut

Ikäihmiset osallistuvat muita ryhmiä aktiivisemmin vuosittaisiin kulttuurifoorumin keskustelutilaisuuksiin sekä kuulijoina että keskustelijoina. Myös Kulttuurikumppaneiden vierailuissa eri kohteisiin korostuu varttuneemman väestön sekä heidän yhdistystensä aktiivisuus.

Tavoite 2.1.4. Osallisuusohjelman valmistaminen

Toimenpide: Luodaan Salon kaupungin osallisuusmalli ja osallisuusohjelma. Muodostetaan poikkihallinnollinen osallisuustyöryhmä koordinoimaan työtä. Osallisuustyöryhmä toimii kaupungin hyte-työryhmän alaisuudessa.

Mittari: Osallisuusohjelma on hyväksytty kuluvalta valtuustokauden aikana.

Vastuutaho: kaupunginjohtajan johtoryhmä, poikkihallinnollinen osallisuustyöryhmä, hyvinvointikoordinaattori

Toteuma:

Osallisuustyöryhmä on perustettu ja se on työskennellyt loppusyksyn 2024 ja alkuvuoden 2025. Osallisuusmalli on työryhmän esityksestä hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.3.2025 § 113. Osallisuusmallin mukana on hyväksytty viisi kehittämistavoitetta, joista ovat vuoden 2025 loppuun mennessä toteutuneet osallisuuden verkkosivut ja osallistuvan budjetoinnin vahvistaminen kaupungin pysyväksi toimintatavaksi (kaupunginhallitus 24.3.2025 § 114). Muut kolme ovat työn alla eli osallisuuskoulutuksen suunnittelu ja järjestäminen kaupungin henkilöstölle, kaupunki yhteisöllisyyttä vahvistavana alustana ja yhdistysten käyttämien kaupungin tilojen pysyvästä käytöstä päättäminen.

Osallistuvassa budjetoinnissa on ollut suunnitelmavuosina useita hankkeita, joilla on tarjottu ikääntyneille ja hoivakotien asukkaille virkistystä. Näitä ovat olleet esim. Soivakodin

Mielimusiikista mielen hyvinvointia hoivakoteihin ja SoivaLOVE -tarinoita kappaleiden takana, Livemusiikki Salon uimahallin ohjattujen vesijumppien taustalle, Muurlan veteraanilaavun käytettävyyden parantaminen ja Salon 4H:n Iloa ikäihmisille ja työkokemusta nuorille -hankkeet. Soivakoti ja 4H:n hanke ovat myös voittaneet kuntalaisäänestykset vuosina 2024 ja 2025 eli ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen on ollut vahvasti kuntalaisten tahtotila. Kaikkina vuosina äänestykseen on voinut osallistua sähköisen äänestyksen ohella myös paperilomakkeella palvelupisteissä. Paperiääniä saatiin v. 2025 vain muutamia kaikkiaan yli 3200 äänestä.

Osallisuusmallin kuntalaisesite on valmistunut kesällä 2025 ja sitä on jaettu eri tapahtumissa ja tilaisuuksissa ja kerrottu kaupungin osallisuustyöstä. Esitteen jakoa jatketaan edelleen.

Osallisuuden edistäminen sisältyy myös kaupungin vuosien 2026-2030 hyvinvointisuunnitelmaan, jota on käsitelty lautakunnissa ja vaikuttamistoimielimissä joulukuussa 2025 ja tammikuussa 2026 ja joka käsitellään kaupunginvaltuustossa maaliskuussa. Erillistä osallisuusohjelmaa ei ole tarpeen tehdä.

Kuva 4. Soivakodin Heikki Laaksonen ja Samu-Markus Pyykkö kävivät osallistuvan budjetoinnin tuella soittamassa ja laulamassa 26 kertaa salolaisissa hoivakodeissa vuonna 2025, tässä Kukonkalliolla.

2.2 Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö

Tavoite 2.2.1. Sujuvan ja turvallisen liikkumisen edistäminen, kävelyn ja pyöräilyn lisääminen

Toimenpide 1. Palveluliikenteen laajempi markkinointi kunnan eri asiakasryhmille ja käytön lisääntyminen

Tarjotaan ikääntyneille, liikuntarajoitteisille ja soveltuvien osin myös vammaisille sekä muille palvelun tarvitsijoille vaivaton mahdollisuus asiointiin, virkistytymiseen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen suoraan kotoa takaisin kotiin. Tiedotetaan palveluliikenteen käytännöistä aktiivisesti suoraan kohderyhmille.

Toimenpide 2. Palveluliikenne mahdollistaa liikkumisen palveluiden välillä

Toimenpide 3. Salolaiselle ikääntyneelle on tarjolla kuljetusvaihtoehtoja asioinnin turvaamiseksi.

Palveluliikenteen kehittämisessä huomioidaan asiakkaiden toimintakyky, asuinalue ja tarpeet.

Mittari: palveluliikenteen käyttäjien määrän kasvu, asiakaskysely ja asiakaspalautteet, tehdyt kehittämistoimet (toimenpide 2)

Vastuutaho: liikennepalvelut

Toteuma:

Toimenpide 1

Palveluliikenteen tunnettavuutta lisättiin esittelemällä palvelua muun muassa seniorimessuilla. Myös hyvinvointialue ohjasi asiakkaita aktiivisesti käyttämään palvelua ennen kuin heille myönnettiin muita Varhan kustantamia kuljetuspalveluja.

Palveluliikenne on tarkoitettu henkilöille, jotka ovat kykeneviä itse nousemaan autoon ja autosta sekä hoitamaan asiointinsa. Palveluliikennettä ei ole suunniteltu asiakkaille, jotka liikkuvat pyörätuolissa. Liikuntarajoitteisten kulkeminen on vammaispalvelulain nojalla hyvinvointialueen vastuulla. Tarkastelujakson 2024–2025 aikana matkustusmäärät palveluliikenteessä kasvoivat vuonna 2024, mutta laskivat vuonna 2025 takaisin aikaisempien vuosien tasolle vajaaseen 9 000 matkaan vuodessa.

Toimenpiteet 2 ja 3

Palveluliikenteen sopimuskausi vaihtui kesäkuussa 2025. Hankinta valmisteltiin niin, että palveluliikenteen palvelutarjonta säilytettiin entisellään. Kultakin palvelualueelta on edelleen mahdollisuus asiointiin kahtena päivänä viikossa: toisena päivänä alueen lähikeskukseen ja toisena Salon keskustaan. Hankinta toteutettiin siten, että uuden sopimuksen puitteissa on mahdollista lisätä palveluliikenteen lähipäiviä määrärahojen niin salliessa. Sopimuskauden vaihtumisen sujuvoittamiseksi palveluliikenteen esite päivitettiin keväällä 2025 ja sitä jaettiin aktiivisesti sekä palveluliikenteen autoissa että erilaisissa tapahtumissa.

Toimenpide 4

Kevyen liikenteen väylien ja keskustan katujen esteettömyyden kehittäminen, kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuuden kasvattaminen

Mittarit:

- o keskustan katu ympäristön yleissuunnitelman (2035, hyväksytty 2018) mukaisesti kehitetään esteetöntä jalankulku ympäristöä, yleissuunnitelman toteutuminen vaiheittain
- o tehdään jatkuvasti pieniä toimenpiteitä (esim. luiskat, reunakiveykset, päällysteet) kuntalaisten esittämien ja tarpeellisten kohteiden osalta
- o salolaisten kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kulkumuoto-osuus kaikista tehdyistä matkoista nousee vuoden 2016 26 %:sta 30 % prosenttiin vuoteen 2025 mennessä. Henkilöauton osuus laskee samassa suhteessa.

Vastuutaho: tekniset palvelut

Toteuma:

Vuonna 2024 saatiin kaupungin talousarvioon määräraha liikenneturvallisuuden ja esteettömyyden parantamiselle. Määräraha on ollut/on myös vuoden 2025-2026 talousarvioissa. Vuoden 2024 tehtyjä esteettömyystoimenpiteitä on kirjattu Salon vuosien 2021-2025 hyvinvointikertomuksessa sivuilla 22-23. Vuonna 2025 parannettiin suojateiden luiskauksia Helenankadulla 10 kpl, Sairaalan tiellä 1 kpl ja Hakastaronkadulla 11 kpl. Lisäksi tehtiin pieniä jalkakäytävän saneerauksia mm. Helsingintielle ja Venemestarin kadulla. Tahkonkadun laatoitettua kevyen liikenteen väylää parannettiin poistamalla huono laatoitus ja asfaltoimalla väylä. Vuonna 2025 alkoi myös Horninkadun saneeraus, jossa on kiinnitetty huomiota esteettömyyden parantamiseen. Saneeraus valmistuu vuoden 2026 aikana.

Kulkumuoto-osuuksista ei ole raportoitavaa, koska Salo ei ole vuoden 2016 jälkeen osallistunut henkilöliikennetutkimukseen.

Tavoite 2.2.2. Viihtyisän ja hyvinvointia lisäävän kaupunkiympäristön kehittäminen

Toimenpide 1. Viihtyisän kaupunkikeskustan kehittäminen turvallisena ja eri-ikäisten kokoontumisiin houkuttelevana ympäristönä

mittari: tehtyjen suunnitelmien/ohjelmien toimenpiteiden toteuttaminen vaiheittain (esim. Salon kaupunkikeskusta 2030, esim. jokivarren kehittäminen välillä tori-Vuohensaari) ja taloudellisten resurssien varaaminen talousarvioihin

vastuutaho: elinvoimapaalvelut yhteistyössä muiden palveluiden kanssa

Toteuma:

Keskustan elävöittämiseksi on järjestetty monenlaisia ja myös ikääntyneille sopivia tapahtumia, joita ovat esim. Hyvänmielentori ja joulukadun avaus, Avantoralli, Kurpitsaviikkojen tapahtumat, Seniorimessut ja Iltatorit.

Lapsiystävällinen kunta -kehittämistoimena tehty turvalliset tilat -pilotti edistää myös iäkkäämpien viihtyisyyttä. Kaupungin strategian mukaan painotus on turvalliseen, tasavaroiseen ja viihtyisään kaupunkiympäristöön. Strategian toteuttamisen käytännön toimia vuonna 2025 ovat olleet esim. Horninkadun saneeraus, Jokirannan pengerrystyön kilpailutus ja aloittaminen Rautatiesillalta alajuoksun suuntaan, Asemanseudun kehittämissuunnitelma, Ollikkalan jokirantojen yleissuunnitelma ja Salon valaistuksen yleissuunnitelma.

Salonjoen varsien puistojen viherrakentamista on tavoitteena jatkaa vielä useana peräkkäisenä vuotena. Tänä vuonna Itärannanpuistoa rakentamista on tavoitteena päästä aloittamaan

rantamuurin toteutuksen jälkeen. Puistoon tulee uusia kulkuyhteyksiä, levähdyspaikkoja, istutuksia ja muuta viihtyisyyttä ja liikkumista edistäviä elementtejä.

Toimenpide 2. Monimuotoisten puistoalueiden esteettömyyden ja saavutettavuuden edelleen kehittäminen

Mittari: Peruskorjattavissa ja uusissa perustettavissa puistoissa puistokäytävät ja muut alueet, joissa liikutaan, toteutetaan jatkuvana työnä mahdollisimman esteettömiksi. Valaistuksen tarve ja kehittäminen otetaan jatkuvasti suunnittelukohteissa huomioon.

Vastuutaho: infrapalvelut / viheralueitiimi

Toteuma:

Vuonna 2024 Alhaisten kaupunginosassa sijaitsevaan Riihelänpuistoon toteutettiin uutta valaistua puistokäytävää n. 650 metriä. Puistokäytävien varsille asennettiin kaksi käsinojallista penkkiä. Lisäksi vuonna 2024 korjattiin Paukkulan kaupunginosassa sijaitsevat Tiikarinpuiston puurakenteiset portaat. Kyseiset portaat eivät ole esteettömät, mutta niiden käytettävyys ja turvallisuus kohenivat selvästi ja ne parantavat huomattavasti liikkumismahdollisuuksia kyseisellä alueella. Vuoden 2025 aikana parannettiin sekä ydinkeskustassa sijaitsevan Krouvinpuiston että Halikon kirjaston tuntumassa olevan Armfeltin aukion rakenteita ja saavutettavuutta. Kiinteästi asennettuja penkkejä on vuosien 2024 ja 2025 sijoitettu Paukkulan, Valhojan, Moision ja Viitanlaakson kaupunginosissa kevyenliikenteen väylien ja puistokäytävien varsille yhteensä 25 kpl.

Kuva 5. Alhaisissa sijaitsevan Riihelänpuiston uusi puistokäytävä ja kiinteä penkki

Toimenpide 3. Asuntopoliittisen ohjelman 2030 toteuttaminen mm.

- o kaupungin kaikille asukkaille on tarjolla elämäntilanteeseen sopiva asunto viihtyisässä ja toimivassa asuinympäristössä
- o asunnottomuuden väheneminen toimenpideohjelman avulla
- o hyvän yhteistyön toteuttaminen asumispalveluja tuottavien tahojen kanssa

Vastuutaho: elinvoimapaalvelut

Toteuma:

Kaupunki on aktiivisesti tonttipolitiikalla ja asemakaavamuutoksia laatimalla mahdollistamassa uusia asuntoja Salon keskustaan, jossa on luontaista kysyntää uusille asunnoille ja hyvät palvelut. Samalla luodaan esteettömiä asuntoja, jotka soveltuvat mm. ikääntyville ihmisille.

Kaupunki on myös parhaillaan toteuttamassa yhteistyössä Salon vuokratilojen kanssa uusia vuokratiloja muualle keskustajamaan. Näistä ensimmäinen toteutetaan Isohärjänmäen alueelle.

Tavoite 2.2.3. Ikääntyneillä on monimuotoisia asumismahdollisuuksia

Toimenpide 1. Kotiin tuotavien palvelujen kehittämisellä tuetaan omassa kodissa asumista.

Mittari 1: Kaupungin avustukset kolmannen sektorin toimijoille, jotka tarjoavat kotiin tuotavia palveluja, kuten esim. Marttojen arkiapu, Omakotiyhdistyksen omakotitalkkarit,

SPR:n ystävöiminta, erilaiset digituen palvelut (myös kaupungin omana toimintana). Avustusten kohdentaminen ja yhteistyön lisääminen. Kaupungin digitukipalvelujen kehittäminen ikääntyneiden tarpeiden mukaan.

Vastuutaho: hyvinvoinnin edistämisen työryhmä ja ohjausryhmä, kaupunginhallitus

Toteuma:

Vuonna 2024 hyvinvoinnin edistämisen avustuksia saaneista 32 000 € avustuksen saanut Lounais-Suomen Martat ry ja 12 600 € avustuksen saanut Salon Omakotiyhdistys ry ovat tarjonneet avustuksen ja työllistämistuen turvin edullisia arkiapu- ja omakotitalkkaripalveluja ikääntyneiden koteihin. Omakotitalkkaripalveluja saadakseen ei tarvitse asua omakotitalossa.

Vuonna 2025 samat toimijat ovat saaneet kaupungilta 25 000 € (Martat) ja 17 000 € (Omakotiyhdistys) hyvinvoinnin edistämisen avustukset. Työllistämismäärärahojen vähäisyys ja loppuminen jo alkuvuodesta on hankaloittanut toiminnan järjestämistä.

SPR ei ole hakenut kaupungin avustusta, mutta vuoden 2025 keväällä on aloitettu kaupungin ja SPR:n yhteistyönä koulujen ylijäämääräruuan jakelu Hermannin ja Armfeltin kouluilla. Jakelua on laajennettu marraskuussa Salon lukiolle ja Perniön yhtenäiskoululle. Vuoden 2025 aikana ruokajakelua järjestettiin 310 kertaa ja käyntikertoja oli yhteensä 7652. SPR:n vapaaehtoiset tekivät n. 500 tuntia vapaaehtoistyötä jakelun toteuttamiseksi. Ruuan hakijoista suuri osa on ollut ikääntyneistä.

Ruoka-aputoimijoista ViaDia Salo ry on hakenut ja saanut kaupungin hyvinvoinnin edistämisen avustusta n. 4700 € molempina vuosina 2024 ja 2025 ruoka-aputoiminnan toteuttamiseen. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on jakanut järjestöille avustusta ruoka-aputoimintaan. Varsinais-Suomen alueella ministeriön avustuksen haku ja jako on hoidettu Turun kaupungin toimesta ja ViaDia Salo ry on saanut myös ministeriön avustusta. Muut yhdistykset eivät ole hakeneet avustuksia ruoka-aputoimintaan.

Salon SYTY ry on STEA:lta ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta saamansa avustuksen avulla ylläpitänyt ns. Digi-pysäkkiä, joka on ollut avoinna arkipäivisin. Digi-pysäkki on SYTY ry:n toimitiloissa toimiva erityisesti ikääntyneiden ja toimintarajoitteisten digineuvontapalvelu, josta saa neuvontaa tietokoneen, tabletin ja mobiililaitteiden käyttöön. Kaupunki on myös tiedottanut palvelun olemassaolosta ja esim. vanhusneuvoston järjestämässä yhdistystilaisuudessa digituesta on saatu esitys ja käyty keskustelua.

Kaupungin kirjastopalvelut ja kansalaisopisto ovat mukana ns. digitukiverkostossa, josta saa lisätietoa kaupungin verkkosivuilta hakusanalla digituki. Verkostossa on mukana myös muita toimijoita Salosta ja Somerolta.

Kirjasto on järjestänyt digitalkkari-tapahtumia asiakkaille, jotka kaipaavat apua tietokoneen tai älypuhelimien käytössä ja sähköisessä asioinnissa (esimerkiksi laskujen maksaminen). Monet digitalkkari-tapahtumiin osallistuneista ovat aktiivisia senioreja. Osallistujamäärät ovat vaihdelleet. Tarjolla on ollut sekä yksilö- että ryhmäopetusta.

Vastuutahona mainittu Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä on lakkautettu valtuustokauden 2021–2025 päätyttyä.

Toimenpide 2.

Kartoitetaan yhdessä Varhan kanssa Salon ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen tilanne ja kehittämistarpeet

Osallistutaan Varhan yhteisöllisen asumisen tarpeet eri kunnissa/alueilla selvitykseen v. 2024.

Osallistutaan kuntien ja Varhan välisen, yhteisöllisen asumisen yhteistyön ja työnjaon mallin kehittämiseen v. 2024–2025.

Vastuutaho: elinvoimapaalvelut

Toteuma:

Uusi yhteisöllisen asumisen yksikkö on rakenteilla Alhaistenkadulle.

2.3.Terveellisten elin- ja elämäntapojen edistäminen

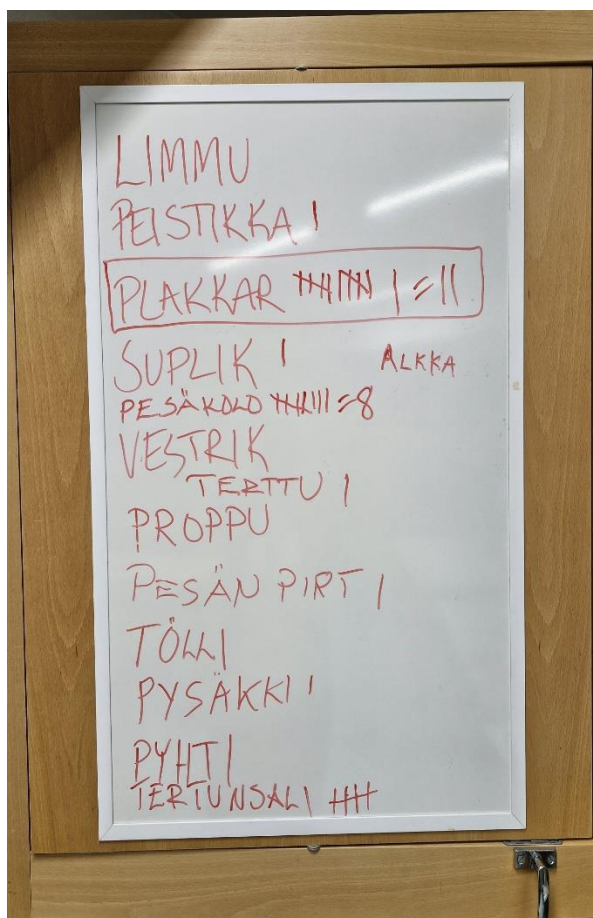
Tavoite 2.3.1. Yksinäisyyden ehkäisy ja toimintakyvyn ylläpitäminen

Toimenpide 1. Ikäkeskustoiminta jatkuu ja sitä pyritään laajentamaan yhteistyössä kaupungin eri palvelujen, hyvinvointialueen, yhdistysten, seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa.
mittari: Ikäkeskustoiminnan jatkuminen ja kehittyminen hyvinvointialueuudistuksen jälkeen.
vastuutaho: yhteisöpalvelut

Toteuma:

Kaupungin toimintana Ikäkeskus Majakassa on ollut perintövaroin palkattu määräaikainen toiminnanohjaaja syksystä 2023 vuoden 2025 loppuun asti. Toimintaa on järjestetty yhteistyössä yhdistysten ja vapaaehtoistyöntekijöiden kanssa. Yhteistyö jatkuu ja Majakka on jatkossa yksi kaupungin yhteisöpalvelujen hallinnoimista yhteisötiloista, joiden toimintaa koordinoi yhteisökoordinaattori. Perniössä avattiin maaliskuussa 2025 yhteisötila Plakkar, joka

on Perniön kirjaston alakerrassa ja jossa toimintaa järjestävät yhdistykset. Kaupunki tukee yhdistyksiä monipuolisen toiminnan järjestämisessä. Helmikuussa 2026 pääkirjaston kahvilan yhteyteen avautuu yhteisötila Kirsikka, jossa tulee toimimaan myös hyvinvointipiste. Myös muiden taajamien tarpeisiin pyritään vastaamaan.

Kuva 6. Äänien kirjaus taululle Perniön yhteisötila Plakkarin nimiehdotuksista

Ikäkeskustoimintaa järjestetään kaupungin hyvinvoinnin edistämisen avustuksen avulla laajalaisesti Salva ry:n toimesta keskustassa ja Särkisalokotiyhdistyksen toimesta Särkisalossa. Myös monet muut yhdistykset järjestävät ikääntyneiden hyvinvointia edistävää toimintaa hyvinvoinnin edistämisen avustuksen avulla. Seurakunta on yhdistysten ja kaupungin lisäksi mukana verkostoissa, joissa järjestetään toimintaa ikääntyneille, kuten esim. ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivät (Välittämisen verkosto) ja vapaaehtoistyöntekijöiden tilaisuudet (Kumpparit verkosto).

Varsinais-Suomen hyvinvointialue ei ole mukana ikääntyneiden avoimen virkistystoiminnan tai yhteisöllisen toiminnan järjestämisessä. Hyvinvointialue ei myöskään ole suunnitelmavuosina avustanut esim. eläkeläisyhdistyksiä virkistystoiminnan järjestämiseksi. Vastaavan tyyppiseen toimintaan avustusta ovat saaneet yhdistykset, joiden toiminnan taustalla on esim. päihteiden käytöstä tai mielenterveysongelmista kuntoutumista. Toimintaan osallistujat ovat sekä työikäisiä että eläkeikäisiä.

Toimenpide 2. Ikääntyneiden liikkumisen tukeminen ja kaatumisten ehkäisy

- o Aktiiviseen elämäntapaan kannustaminen eri tahoilla ja liikuntaryhmiä tiedottamista aktiivisesti.
- o Voimaa vanhuuteen -ohjelman toimeenpano
- o Edullisten liikuntapalvelujen tarjoaminen (ikäntyneiden ohjattu liikunta ja ikäntyneille soveltuvat liikuntapaikat) ympäri kaupunkia yhteistyössä yhdistysten ja muiden tahojen kanssa
- o Maksuttomien liukuusteiden jakaminen ikäntyneille vuosittain
- o Vuoden 2024 aikana toteutettava esteetön seniorikuntosali

vastuutaho: liikuntapalvelut, Voimaa vanhuuteen -ohjausryhmä
mittari: kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät tapaturmat sekä lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä (Sotkanet) ja ikäntyneiden liikuntaan osallistuneet kaupungin ja kaupungin avustamien yhdistysten toiminnassa

Toteuma:

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut tarjoaa ikäntyneille erilaisia liikuntaryhmiä koko Salon alueella. Kaikkiaan ikäntyneille tarkoitettuja kursseja oli vuosien 2024-25 aikana 309 kurssia. Ikäntyneiden liikuntakurssien käyntikertoja kirjattiin vuonna 2024 kaikkiaan 23 377 ja vuonna 2025 25 005. Kaupungin liikuntapalveluiden tarjoama kurssitoiminta ikäntyneille koostui vuosien 2024-2025 aikana vesiliikunnasta, tuoli- ja tasapainokursseista, kuntojumpista, suosiotaan kasvattaneista senioritanssikursseista, ikäntyneiden keskuudessa suosituista ja ikääntyessä tärkeitä kuntosalikursseista, erilaisista keuhonhuoltoon tukevista kursseista, Pirteyttä päiviin vertaisohjatusta toiminnasta sekä Varhan kanssa yhteistyössä toteutettavista Voima – ja tasapainokursseista (Voitas). Voitas -toiminnan käynnistyessä vuonna 2024 kursseja oli tarjolla kolme ja vuoden 2025 lopussa Voitas -kursseja oli kymmenen.

Lokakuun alussa 2024 uimahallille avatun ja älyteknologialla varustetun esteettömän kuntosalin suosio on ollut ilmiömäinen. Tuhannen myydyin älykortin raja saavutettiin vuoden 2025 lopussa. Älykortin ostaneista kävijöistä 770 on iältään yli 60 – vuotiaita ja naisten osuus on miehiä selvästi suurempi. Lisätietoja alla olevassa taulukossa. Vanhin salikävijäksi älykortilla kirjautuneista on 95-vuotias.

Vuoden 2025 syyskaudella ohjaustoimintaan lisättiin uimahallin esteettömälle kuntosalille ikäntyneille suunnatut pienryhmäohjaukset, jotka helpottivat ruuhkautunutta yksilöohjausten määrää. Neljän kerran pienryhmäohjauksessa asiakas saa oman älykortille ladatun henkilökohtaisen kuntosaliohjelman, varmuutta kuntosaliharjoittelijana ja paremmat edellytykset lihasvoimaharjoittelun jatkamiseen itsenäisesti.

Ikä	naiset	miehet
60–69 v.	138	31
70–79 v.	146	60
80–89 v.	23	15
Yht.	307	106

Taulukko 5. Rekisteröityneet (älykortti ohjelmoitu) ja aktiiviset iäkkäät kävijät uimahallin esteettömällä kuntosalilla 10/2024–12/2025

Kaikkiaan aktiivisia käyttäjiä on ollut n. 470, joista 76 % naisia ja 24 % miehiä. Naisten keski-ikä on ollut 68 vuotta ja ikäjakauma 24 vuodesta 88 ikävuoteen. Miesten keski-ikä on ollut 71 vuotta ja ikäjakauma 36–85 vuotta.

Yhdistysten järjestämiin ikääntyneiden (yli 65 v.) liikuntaryhmiin, joita vapaa-ajan lautakunta on tukenut avustuksin, osallistui vuonna 2024 yhteensä 13 808 liikkujaa ja vuonna 2025 yhteensä 14 573 liikkujaa. Liikkujien määrä lisääntynyt, mikä voi selittyä aktiivisten ikääntyneiden lisääntymisenä yhdistystoiminnassa, yhdistysten liikunnallisten ryhmien lisääntymisenä ja lisäksi oma vaikutuksensa on väestötasolla yleisesti ikääntyneiden määrän lisääntymisenä.

Ikääntyneiden kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot ovat Salossa selvästi valtakunnan keskiarvoa pienempiä ja myös muuta Varsinais-Suomea pienempiä. Nämä hoitojaksot ovat yksi kuntien HYTE-kertoimen viidestä tulosindikaattorista, jonka perusteella Salolle lasketaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosana maksettava ns. HYTE-kerroin raha. Vuonna 2026 Salo saa 1 145 228 € HYTE-kerroin rahaa. Valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi kunnassa tehdyn hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Hoitojaksot on tästä syystä otettu tähän raporttiin mukaan omana taulukkonaan, vaikka niitä ei ole suunnitelman mittareissa mainittu. Luvut on taulukoissa 5 ja 6 pyöristetty kokonaisluvuiksi.

Alue	2023	2024
Koko maa	329	327
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	256	257
Salo	232	213

Taulukko 5. Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 v. täyttäneillä / 10 000 samanikäistä, kuntien HYTE-kertoimen tulosindikaattori (Sotkanet)

Alue	2023	2024
Koko maa	391	380
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	299	295
Salo	265	241

Taulukko 6. Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitojaksot 65 v. täyttäneillä / 10 000 samanikäistä (Sotkanet)

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvistä tapaturmista ei ole erikseen saatavilla tietoa suunnitelman mittariksi kirjatulla tavalla, mutta taulukot 5 ja 6 kuvaavat näitä tietoja.

Alue	2023	2024
Koko maa	0,7	0,7
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	0,6	0,7
Salo	0,6	0,6

Taulukko 7. Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % samanikäisistä (Sotkanet)

Ikääntyneille on jaettu maksuttomia kenkiin kiinnitettäviä liukuesteitä suunnitelmavuosina kaupungin kaikissa palvelupisteissä loppusyksystä alkaen.

Kuva 7. Toimintakykyä voi ylläpitää esim. mattoja kutoen. Kansalaisopistosta kudontaa voi harrastaa keskustan lisäksi kuudella eri kylällä.

Toimenpide 3. Vajaaravitseminen ja sen riski tunnistetaan ja tilanteen korjaamiseksi toteutetaan aktiivisesti toimenpiteitä

Toimenpiteen osalta päävastuu on hyvinvointialueella ja esim. kotikäynneillä vajaaravitsemuksen riskiä arvioidaan ja pyritään saamaan arviointeja vielä nykyistä systemaattisemmiksi. Ikääntyneiden ravitsemuksen ohjausryhmässä sovitaan yhteistyöstä hyvinvointialueen ja muiden tahojen kesken. Kaupungin osalta mittareita ei ole hyvinvointisuunnitelmaan 2022–2025 erikseen määriteltä.

Kaupungin omiksi toimenpiteiksi ja mittareiksi esitetään seuraavia:

- Ikääntyneiden avointen lounaspaikkojen tarjoaminen eri puolilla kaupunkia ja aktiivinen tiedottaminen ruokailumahdollisuuksista
- Mietitään kehittämismahdollisuuksia esim. kaupungin järjestämien ryhmien ja lounasmahdollisuuksien yhdistämisen osalta
- Ikääntyneiden ravitsemukseen liittyvän tiedon tarjoaminen kaupungin viestinnässä ja järjestettävissä tapahtumissa ja muussa ohjatussa toiminnassa

mittari: lounasmahdollisuuksien käyttö, tilaisuuksien määrä, jossa ravitsemustietoa on annettu

vastuutaho: ravitsemis- ja puhtaanapito- ja yhteisöpalvelut, yhteisöpalvelut ja muut palvelut

Toteuma:

Kaupungin verkkosivuilla pääotsikon Hyvinvointi ja osallisuus alla on otsikko Ikääntyneiden palvelut. Sivustolle on kerätty tiedot ikääntyneiden avoimista ruokailupaikoista, joita on keskustassa kaupungintalo ja entisissä kuntakeskuksissa kahdeksan eri koulua ja lisäksi

Särkisalokoti, jossa ruokailumahdollisuus on viikoittain, kun se muissa paikoissa on kaikkina koulupäivinä. Samalla sivustolla on tietoa myös ikääntyneiden hyvästä ravitsemuksesta, opas vajaaravitsemuksen ehkäisyyn ja ravitsemuksen itsearviointilomake sekä linkki Varhan ikääntyneiden palvelujen sivustolle.

Ikääntyneet ovat hyödyntäneet kouluilla tarjottuja lounasmahdollisuuksia varsin vähän, osallistujia on ollut suunnitelmakaudella n. 400. Kaupunki on valmistanut ruuan myös Särkisalokodin viikoittaisiin ruokailuihin, jossa osallistujia on ollut n. 20 kerralla. Kaupungintalolla on vuoden 2025 aikana käynyt arkipäivisin keskimäärin noin 30 ikääntynyttä ruokailemassa. Ikääntyneitä ei tilastoida erikseen muista kaupungintalolla käyvistä lounasruokailijoista, jolloin tarkkaa lukua ei ole saatavilla.

Erillisiä tilaisuuksia ikääntyneiden ravitsemukseen liittyen ei ole järjestetty, vuonna 2023 ravitsemus oli teemana ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivissä. Ravitsemustietoa ja -esitteitä on kuitenkin jaettu eri tilaisuuksissa, joissa ikääntyneitä on kohdattu, kuten esim. Seniorimessuilla ja hyvinvointi-iltapäivissä. Ikääntyneiden ravitsemuksen yhteistyöryhmä, jossa on edustettuna kaupunki, Varha ja yhdistystoimijoita, on kokoontunut kahdesti vuodessa Varhan ravitsemusterapeutin ja hyvinvointikoordinaattorin koordinoimana. Ryhmä jatkaa työtään.

Toimenpide 4. Mielenterveyden edistämisen toimet

Toteuma:

Salon on toiminut pilottikuntana vuosina 2023–2024 Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Jyväskylän yliopiston, Tampereen ammattikorkeakoulun ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen yhteisessä tutkimushankkeessa. Hanketta varten perustettiin Salon oma moniammatillinen työryhmä, joka arvioi vuosina 2024 ja 2025 mielenterveyden edistämisen nykytilaa Salossa THL:n arviointilomakkeen avulla. Arvioinnista nousseet kehittämiskohteet ohjasivat ja ohjaavat jatkotoimia. Vuoden 2025 arvioinnissa todettiin mielenterveyden edistämisen kaupungissa kehittyneen merkittävästi ja myös ikääntyneiden osalta. Arviointia jatketaan vuosittain.

Ikääntyneiden mielenterveysaiheet olivat esillä hyvinvointi-iltapäivissä. Lisäksi järjestettiin mielenterveys- ja päihdetyöhön liittyvä toritapahtuma, joissa tarjottiin mahdollisuuksia keskusteluun ja palveluohjaukseen. Yhteisöllisyyttä ja yksinäisyyden vähentämistä vahvistettiin jalkauttamalla Yhdessä kotikulmilla -toimintamallia yhteistyössä kulttuurisuunnittelijan ja yhteisökoordinaattorin kanssa. Ikääntyneille järjestettiin mielenterveyttä edistävää ryhmätoimintaa Ikäkeskus Majakassa. Näitä olivat viiden tapaamiskerran Mindfulness-ryhmä sekä tunnetaitoja vahvistava ryhmä.

Ikääntyneiden hyvinvointia tuettiin lisäksi aktiivisella viestinnällä kaupungin sosiaalisen median kanavissa ja hyvinvointiblogissa, jossa käsiteltiin laajasti hyvinvointiin liittyviä teemoja myös ikääntyneiden näkökulmasta. Ikääntyneiden mielen hyvinvoinnin edistäminen on huomioitu 2026–2030 hyvinvointisuunnitelmassa.

Kuva 8. Keväällä 2024 Ikääntyneiden hyvinvointi-iltapäivien teemana oli mielen hyvinvointi. Osallistujat kuuntelevat Satu-Maarit Hildeniä Salon seurakuntatalolla maaliskuussa 2024.

Toimenpide 5. Elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan yhdyspintapalvelun pilotointi ja kehittäminen

Mittari: Varhailta liikuntaneuvontaan ohjattujen asiakkaiden / omatoimisesti ohjautuneiden asiakkaiden määrä ja kaupungin järjestämien liikuntaneuvontojen / elintapaohjausten määrä ikääntyneiden osalta vuosittain.

Vastuutaho: Liikuntapalvelut

Toteuma:

Kaikki liikuntaneuvottavat ohjautuvat liikuntapalveluiden tarjoamaan liikuntaneuvontaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) läheteellä. Linjaus on, että elintapaohjaus kuuluu Varhan palvelutarjontaan ja liikuntaneuvonta kunnalle.

Liikuntaneuvontaan voidaan Varhailta ohjata myös elintapaneuvonnassa olevia asiakkaita, jotka hyötyvät liikuntaneuvonnasta osana Varhan elintapaneuvontaa. Liikuntaneuvontaan ohjautui vuonna 2024 108 ikääntynyttä ja vuonna 2025 68 ikääntynyttä.

Vuonna 2025 keväällä liikuntaneuvonnan lähetteitä ei otettu vastaan 2 kuukauden aikana, koska uusi esteetön kuntosali työllisti ohjaajia resurssien äärirajoille. Vuonna 2024 loppuvuodesta uimahallille avatulle esteettömälle kuntosalille tuli edelleen vuoden 2025 keväällä paljon uusia kuntoilijoita ja myös Varhan kautta ohjattiin paljon ikääntyneitä suoraan esteettömälle kuntosalille kuntosaliohjaukseen. Näiden asiakkaiden lähettämisessä oli kyse pelkästään kuntosaliharjoittelun aloittamisesta, harjoittelun jatkamisesta Varhan kuntoutuksen jatkumona tai uuden kuntosalin ja sen laitteiston käytön opastuksesta, jolloin näitä asiakkaita ei ole laskettu liikuntaneuvonta-asiakkaisiksi.

kuva 9. Liikunnanohjaaja Laura Poikonen ohjaa asiakasta esteettömällä kuntosalilla